

มติชนรายวัน
พ.ศ. 30 มิ.ย. 54

โพลนำเชือกถ้อยคำไหน

วรากรณ์ สามโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

โพลที่เราพูดถึงกันอยู่บ่อย ๆ คือ ผลการสำรวจความคิดเห็นของบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในช่วงเวลาหนึ่งเดือนที่ผ่านมาโพลเป็นเรื่องของการถามความคิดเห็นว่าจะเลือกใครเป็นผู้แทนหรือเลือกพรรคใด โพลเลือกตั้งกับโพลความคิดเห็นแตกต่างกันเพราะโพลความคิดเห็นไม่สามารถพิสูจน์ว่าใกล้เคียงความจริงแค่ไหน แต่โพลเลือกนั้นมีสิ่งวัดได้เมื่อผลจริงออกมา ดังนั้นจึงเป็นที่รู้กันดีในหมู่นักทำโพลว่า "การหน้าแตก" ในโพลเลือกตั้งนั้นเกิดขึ้นได้ง่ายมากเพราะมีหลายสาเหตุ

โพลเลือกตั้งเกิดขึ้นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา ใน ค.ศ. 1824 ทำโดยหนังสือพิมพ์ The Harrisburg Pennsylvanian ทำนายคะแนนการเป็นตัวแทนพรรค แข่งขันเป็นประธานาธิบดีของ Andrew Jackson และ John Quincy Adams

คนหน้าแตกจากโพลคนแรกคือหนังสือพิมพ์ Literary Digest ในปี 1916 ได้สำรวจจากการใช้ไปรษณียบัตรถามว่าใครจะเป็นประธานาธิบดี ถึงแม้จะเป็นวิธีที่ผิดทางสถิติอย่างสิ้นเชิงแต่ก็ทำนายถูกถึง 4 ครั้ง ในการเลือกตั้งประธานาธิบดี 4 หนติดกัน

ในปี 1936 ความมั่นใจจากวิธีดังกล่าวทำให้หน้าแตกยับเยิน ทำนายว่า Alf Landon จะชนะประธานาธิบดี Franklin D. Roosevelt อย่างแน่นอน จนหนังสือพิมพ์หลายฉบับขาดหัวลวงหน้า แต่ในที่สุดประธานาธิบดี Roosevelt ชนะอย่างถล่มทลาย ตีแตกหน้า นักทำโพลยับเยิน

คนที่ตั้งขึ้นมาจากโพลครั้งนั้นคือ George Gallup ผู้ศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติแยกประชาชนในภูมิภาคต่าง ๆ และทำนายถูกต้องว่าประธานาธิบดีจะชนะอย่างถล่มทลาย

Elmo Roper เป็นนักบุกเบิกด้านโพลเลือกตั้งอีกคนที่ทำนายการชนะของประธานาธิบดี Roosevelt ถูกทั้ง 3 ครั้ง คือ 1936, 1940, และ 1944

Lou Harris เป็นนักทำโพลอีกคนที่ตั้งตั้งตั้งแต่ 1947 หลังจากทำงานกับบริษัท Roper มาก่อน ชื่อทั้งสามคือ Gallup, Roper และ Harris อยู่คู่วงการโพลเลือกตั้งในระดับโลกในปัจจุบัน

โพลเลือกตั้งเป็นที่นิยมและแตกตัวมากมายเป็นทั้งธุรกิจรับจ้างพรรคการเมืองและบริการวิชาการในทศวรรษ 1950 และแพร่หลายไปยุโรปและประเทศอื่น ๆ การทำโพลมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับจนมีความแม่นยำน่าเชื่อถือ

สำหรับประเทศไทยนั้น ทุกคนรับทราบผลโพล คนตีความผลโพล และบ่อยครั้งคนทำโพลเอง ขาดการตระหนักถึงข้อจำกัดของผลการสำรวจอยู่มาก มักเชื่อว่าผลที่สำรวจได้คือคำตอบจากพระเจ้า แม่นยำและจริงแท้แน่นอน พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงมักกระพือโหมผลโพลที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองเพื่อให้คนที่สนับสนุนฝ่ายตรงข้ามถอดใจ ไม่มาลงคะแนนเพราะรู้ว่าถึงไปเลือกก็แพ้แน่ ๆ

นักทำโพลที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ รับจ้างทำโพลตามผลของผู้จ้างจึงพยายามสร้างสิ่งที่เรียกว่า bandwagon effect ซึ่งหมายถึงว่าเมื่อดูว่าจะชนะแน่ คนก็จะแห่ตามลงคะแนนให้หรือพูดอีกอย่างว่าคนกำหนดกลยุทธ์พยายามให้เกิดกระแส “ชนะ” ตั้งแต่ก่อนเลือกตั้ง

การทำโพลก็เสมือนกับการคนน้ำยาในหม้อให้เข้ากันดีและตักมา 1 ทัพพี และเอารสชาติจาก 1 ทัพพีนั้นเป็นตัวแทนของรสชาติทั้งหมด การกระทำเช่นนี้คนทั่วไปอาจสรุปว่ารสชาติของทัพพีนั้นเหมือนในหม้อแน่นอนร้อยเปอร์เซ็นต์ อย่างไรก็ตามในทางสถิตินั้นต่อให้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากรทั้งหมดอย่างดีทางวิชาการ แต่ถ้าใช้กลุ่มตัวอย่าง 1,000 คน จะมีโอกาสที่ผลที่ออกมาผิดพลาดร้อยละ 3 กล่าวคืออาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงร้อยละ 3 เช่น ผลการสำรวจนาย ก. ได้ 50% นาย ข. ได้ 48% ไม่ได้หมายความว่าตัวเลขนั้นจะถูกต้องแม่นยำ กล่าวคือนาย ก. อาจได้ 47 ถึง 53% และนาย ข. อาจได้ 45 ถึง 51% ก็เป็นไปได้

ถ้าใช้กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ถูกต้องตามวิชาการถึง 10,000 คน เปอร์เซ็นต์ผิดพลาดนี้ก็เหลือเพียง 1 เปอร์เซ็นต์ ที่พูดนี้อยู่บนสมมุติฐานว่าผู้ทำโพลมีคำถามที่เหมาะสม (ไม่ชี้นำ) คนเก็บแบบสอบถามหรือโทรถามไม่ใช่วิธี “นั่งเทียน” คนตอบ ๆ ตรงตามความ

ตั้งใจที่จะไปลงคะแนนและไปลงคะแนนจริง ๆ มีการประมวลผลถูกต้อง และผู้ทำโพลไม่มีอคติ ฯลฯ

การทำโพลการเมืองนั้นมีโอกาสหน้าแตกถ้าไม่ระวัง เพราะคนตอบคำถาม อาจไม่ไปลงคะแนนก็เป็นได้ (ทั้งชีวิตไม่เคยไปลงคะแนนเลยแต่ก็มีความเห็นว่าจะเลือกใคร) อีกส่วนหนึ่งยังไม่ได้ตัดสินใจ อีกส่วนหนึ่งเปลี่ยนใจก่อนถึงวันเลือกตั้งจริง

ถ้าโพลการเมืองผิดไปจากการลงคะแนนจริง ก็ต้องเห็นใจเพราะวันที่สำรวจ นั้นไม่ใช่วันที่จะไปเลือกตั้งจริง มันห่างกันกว่า 10 วัน อะไรก็เกิดขึ้นได้ทั้งนั้นระหว่าง ช่วงเวลานั้น

สำหรับโพลมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตที่มีการประกาศรายเขต กทม. นั้น ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าผลโพลการเลือกตั้งครั้งนี้อาจแตกต่างจากผลจริงสูง โพลนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง เฉพาะผู้ที่เคยลงคะแนนเลือกตั้งครั้งที่แล้วเท่านั้น (มีโอกาสสูงที่จะไปลงคะแนนแน่) ในกลุ่มนี้มีถึงร้อยละ 26 ที่ยังไม่ได้ตัดสินใจ อีกร้อยละ 6 ที่บอกว่าอาจเปลี่ยนใจ ซึ่งหมายความว่า เกือบ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างสามารถสวิงผลไปทางใดก็ได้

หากค่านิ่งประชากรอีกประมาณไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ที่ปกติไม่ไปลงคะแนนใน กรุงเทพมหานครซึ่งอยู่นอกกลุ่มตัวอย่างนี้ด้วยแล้วโอกาสที่ความแตกต่างจากผลโพลและ ผลเลือกตั้งจริงจึงมีสูง

ถ้าคนที่มักไม่มาลงคะแนนเกิดฟิตออกมาเลือกตั้งกันมาก และคนที่ยังไม่ตัดสินใจแยกกันทะเลาะกันให้พรรคที่กำลังมีความนิยมในกระแสขาขึ้นใกล้วันลงคะแนน (วงการเมือง เรียกว่า กำลัง peak) โพลที่ทำนายกันหลายเขตอาจผิดไปจากจริงได้อย่างไม่ยากนัก

นักทำโพลครั้งนี้มีโอกาสเตรียมเย็บแผลที่หน้ากันไม่น้อย อยากบอกว่า poll สำรวจความเห็นการเลือกตั้งไม่สำคัญเท่ากับผลจาก polls ซึ่งหมายถึงสถานที่เลือกตั้ง (ซึ่งเป็นอีก ความหมายหนึ่งในภาษาอังกฤษ) ในวันที่ 3 กรกฎาคม ครบ
